

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ DE PE LĂNGĂ PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

SUPLIMENT LA REVISTA "ADMINISTRAREA PUBLICĂ"

A demarat sesiunea de iarnă

Pe 13 ianuarie 2014, în cadrul Academiei de Administrare Publică a demarat sesiunea de iarnă la specializările *Administrare publică* și *Drept constituțional și drept administrativ*

nistrației (T. Șaptefrați, doctor, conferențiar universitar), Istoria administrației publice (A. Popovici, doctor, conferențiar universitar), Sisteme politico-administrative comparate (A.

pentru masteranzii anului I, învățământ cu frecvență redusă. Din contingentul de masteranzi fac parte funcționari publici de cadrul ministerelor, altor instituții publice centrale, primari, secretari ai consiliilor locale. Prelegerile sunt susținute atât de profesori din cadrul Academiei de Administrare Publică, cât și de la Președinție și Parlament, care vor îmbogăți cunoștințele masteranzilor în domeniul administrației publice centrale și locale, al psihologiei conducerii, teoria constituției și jurisdicția constituțională, teoria funcției publice și a actelor administrative, dreptul instituțional al Uniunii Europene.

În cadrul acestei sesiuni masteranzii vor susține examene, cum ar fi: Dreptul internațional public și instituții publice (O. Balan, doctor habilitat, profesor universitar, prim-prorector al Academiei), Știința admi-

Groza, doctor, conferențiar universitar, șef Catedră știința administrației), Organizarea statală a puterii (S. Goriuc, doctor, conferențiar universitar, șef Catedră științe juridice).

Sesiunea va dura până la 1 februarie.

Pe 17 februarie va demara sesiunea de iarnă la celelalte patru specializări: Management, Management informațional în administrația publică, Relații internaționale și Anticorupție.

Dna Maria Strehcii, director al Departamentului organizarea instruirii, doctor în economie, conferențiar universitar, a menționat, că sesiunea de examinare este o etapă importantă în procesul de pregătire a specialiștilor de înaltă calificare pentru serviciul public al țării, care trebuie să ajusteze știința autohtonă a administrației la standardele europene și internaționale.

Vitalie NICA

Coroana universalității eminesciene...

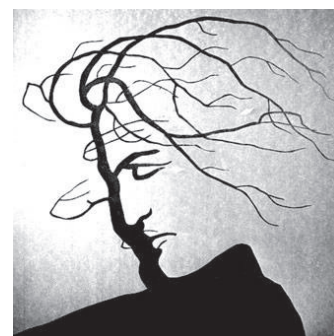
*Întoarceți-vă-n voi și veți cunoaște
Că toate-n lume, toate-s în prezent.*

M. Eminescu

Eminescu a fost, este și va fi mereu soarele spiritualității românești, grație faptului că e reprezentantul cel mai proeminent al culturii naționale de la începutul civilizației și până în zilele noastre. Rândurile excerptate din poezia „*Patria vieții e numai prezentul*” drept motto edifică din capul locului primordialitatea clasicității eminesciene testamentare, secular-milenare, din orice perspectivă. Întru susținerea acestui punct de vedere elocvente sunt eforturile inepuizabile de decenii ale exegetului enciclopedic, academicianului Mihai Cimpoi, de a înălța un monument pe potrivă „poetului-nepereche” (George Călinescu) prin cărțile și studiile inegalabile ale Domniei Sale.

Dincolo de volumele sale capitale în timp și spațiu, care l-au consacrat în domeniu ca pe un redevabil eminescolog („Narcis și Hyperion”, „Căderea în sus a Luceafărului”, „Spre un nou Eminescu”, „Plânsul Demiurgului”), academicianul Mihai Cimpoi, clasic contemporan, lansează în 2012 lucrarea monumentală „Eminescu. Dicționar enciclopedic”. Tot din inițiativa Dumnealui se desfășoară în septembrie, 2013, la Chișinău Congresul Mondial al Eminescologilor, ediția I, sub egida Academiei Române și a Academiei de Științe a Moldovei. De remarcat contribuția savantu-

lui și eminescologului moldovean la universalizarea marelui nostru poet național clasic prin acest eveniment de mare an-

vergură cultural-artistică și de deschidere a creației lui spre alte spații literare în limbile cărora poezia și proza eminesciană au fost și sunt traduse.

Prin prezentul continuu al operei eminesciene literatura națională contribuie, astfel, la inițierea unui dialog multicultural al valorilor pe plan european și universal. Cu atât mai mult că atare Congres se va desfășura de acum înainte anual în Moldova la început de toamnă și de an școlar. Editarea materialelor prezentate de savanții lumii la lucrările Congresului va deveni, indubitabil, o acțiune absolut necesară. Or, multe dintre ele, cu scurgerea timpului, vor deveni tratate de referință în eminescologie. Se va lărgi nu numai arealul moda-

(Continuare în pag. 6)

Întrevedere Nicolae Timofti – Estanislao de Grandes Pascual

Președintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti, a avut o întrevedere cu domnul Estanislao de Grandes Pascual, ambasador al Regatului Spaniei în Republica Moldova, cu reședința la București, cu ocazia

încheierii misiunii sale diplomatice în țara noastră. Șeful statului i-a mulțumit ambasadorului Estanislao de Grandes Pascual pentru contribuția sa la dezvoltarea relațiilor bilaterale, exprimându-și convingerea că apartenența popoarelor noastre la spațiul latinității va facilita atât dezvoltarea dialogului politic, cât și cooperarea economică și culturală dintre țările noastre.

La rândul său, diplomatul a subliniat interesul pe care îl manifestă Spania față de Republica Moldova, prin prezența în

țara noastră a 33 de companii cu capital spaniol, una dintre cele mai importante investiții străine în economia Republicii Moldova fiind Compania Gas Union Fenosa, care activează în domeniul furnizării energiei electrice.

Ambasadorul Spaniei a reafirmat sprijinul ferm al autorităților de la Madrid pentru aspirațiile europene ale Republicii Moldova. Estanislao de Grandes Pascual a salutat parafarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană și și-a

exprimat convingerea că semnarea documentului, în 2014, va constitui un pas important în procesul de integrare europeană a țării noastre. „Spania susține anularea regimului de vize pentru cetățenii Republicii Moldova”, a subliniat diplomatul.

În cadrul discuției, președintele Nicolae Timofti a reconfirmat voința politică a autorităților de la Chișinău de a realiza programul de reforme, care vor permite Republicii Moldova ralierea la standardele și valorile Uniunii Europene.

Republica Moldova a preluat președinția GUAM pentru 2014

Prioritățile Președinției Republicii Moldova a Organizației pentru Democrație și Dezvoltare Economică (GUAM), calendarul evenimentelor ce urmează a fi desfășurate pe parcursul anului 2014 au fost discutate

în cadrul întreprinderii vicepreședintelui Parlamentului Republicii Moldova, Oleg Bodrug, cu Secretarul General GUAM, Ambasadorul Valeri Chechelashvili.

Pe parcursul discuțiilor oficialii au abordat subiecte referitoare la diversificarea cooperării între statele GUAM, relațiile acestora cu UE și perspectiva colaborării cu partenerii internaționali în diverse domenii de activitate.

Vicepreședintele Parlamentului, Oleg Bodrug, a remarcat importanța consolidării dialo-

gului între forurile legislative membre ale Adunării Parlamentare GUAM în vederea schimbului de opinii și transferului de experiență în sfere de interes comun. Oleg Bodrug a propus ca la activitățile organizate în cadrul GUAM să fie invitați și partenerii regionali.

„Vom depune eforturi susținute pentru ca Președinția Republicii Moldova în cadrul GUAM să fie una de succes, cu rezultate concrete pentru cetățenii tuturor statelor membre GUAM”, a menționat Oleg Bodrug.

Secretarul General GUAM, Valeri Chechelashvili, a salutat progresele înregistrate de Republica Moldova în apropierea de UE, exprimându-și încrederea că anul 2014 va oferi cetățenilor moldoveni regim liberalizat de vize și semnarea Acordului de Asociere cu UE. Diplomatul a menționat că în toamnă urmează să se desfășoare Reuniunea Adunării Parlamentare a GUAM, iar până atunci se vor întruni comitetele permanente.

Premierul Iurie Leancă despre regimul liberalizat de vize

Comisia pentru Libertăți Civile, Justiție și Afaceri Interne (LIBE) a examinat Raportul cu privire la scoaterea vizelor pentru cetățenii Republicii Moldova, prezentat de către eurodeputata Tanja Fajon. A fost reafirmat faptul că Moldova este prima țară din Parteneriatul Estic care a întrunit toate cerin-

țele Planului de Acțiuni privind liberalizarea regimului de vize.

Europarlamentara a menționat că își dorește o decizie cât mai rapidă în Parlamentul European, la fel și în cadrul Consiliului UE, astfel încât adoptarea să fie finalizată înainte de alegerile din acest an pentru Legislativul European.

„Moldova a demonstrat că integrarea europeană este singura sa cale. Eliminarea vizelor va reduce timpul de așteptare în fața consulatelor și costurile de călătorie în Uniunea Europeană. Aceasta va facilita contactul dintre oameni - o condiție esențială pentru dezvoltarea

constantă a relațiilor economice, culturale, științifice și de altă natură, dar va intensifica și cooperarea transfrontalieră”, a mai spus eurodeputata Tanja Fajon.

„Discuțiile din Parlamentul European, în cadrul Comisiei LIBE, reflectă, în mod repetat, sprijinul de care se bucură Republica Moldova din partea instituțiilor europene”, afirmă Prim-ministrul Iurie Leancă. Șeful executivului susține că subiectul ridicării vizelor a captat atenția deputaților europeni, care au salutat reformele din Republica Moldova și realizarea Planului de Acțiuni pentru liberalizarea regimului de vize. Mai mulți vorbitori

s-au referit explicit la necesitatea de a transmite un mesaj de susținere a cetățenilor Republicii Moldova, care urmează să se bucure de libertatea de circulație, ceea ce reprezintă un principiu fundamental al Uniunii Europene.

În raportul prezentat se precizează că doar deținătorii de pașapoarte biometrice vor beneficia de regimul fără vize.

Votul Comisiei pentru Libertăți Civile, Justiție și Afaceri Interne va fi dat până la sfârșitul lunii februarie, iar votul final va fi acordat în plenul Parlamentului European, prin majoritate simplă. Evenimentul urmează să aibă loc până în luna mai 2014.

În 2014, în cadrul comenzii de stat, vor fi instruiți 1290 de funcționari publici de nivel central și local

Acest obiectiv este stipulat în Hotărârea Cabinetului de Miniștri „Cu privire la comanda de stat privind dezvoltarea profesională a personalului din autoritățile publice în 2014.” În cadrul acesteia, pe parcursul anului curent, la Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova vor fi instruiți 1290 de funcționari publici.

Comanda de stat conține denumirea și subiectele principale ale cursurilor de instruire, categoria și numărul de participanți pentru care sunt destinate cursurile, durata desfășurării acestora, precum și autoritățile publice implicate în elaborarea și realizarea lor. În total, comanda de stat prevede zece cursuri de instruire pentru 1290 persoane/43 grupuri/240 zile - 1020 persoane/34 grupuri din autoritățile publice de nivel central și 270 persoane/9 grupuri din autoritățile publice locale.

Proiectul a fost elaborat în scopul îmbunătățirii performanței autorităților publice prin dezvoltarea capacităților profesionale ale personalului. Numărul de 1290 de participanți a fost stabilit în baza bugetului planificat pentru

anul 2014, în sumă de 448,2 mii lei, destinat Academiei de Administrare Publică pentru realizarea cursurilor de dezvoltare profesională. Tematicile cursurilor și numărul lor au fost stabilite în baza exercițiului de identificare și evaluare a necesităților de dezvoltare

profesională a personalului din autoritățile publice, realizat de Cancelaria de Stat.

În vederea asigurării caracterului practic și accesibil al procesului de instruire, la elaborarea și realizarea cursurilor vor fi antrenate cadrele didactice ale Academiei de Adminis-

trare, cât și practicieni din autoritățile publice. Dezvoltarea profesională a funcționarilor publici în tematici cu caracter specific, cum ar fi achizițiile publice, managementul finanțelor publice, planificarea strategică la nivel regional/local etc., urmează a fi asigurată de către autoritățile publice cu competențe în domeniile vizate.

În anul 2013 instruirea externă a personalului din autoritățile publice a fost realizată atât prin comanda de stat, finanțată din Buget, cât și prin intermediul diferitelor proiecte finanțate de partenerii de dezvoltare: Fondul fiduciar multi-donator pentru realizarea Reformei administrației publice centrale, PNUD, SIDA.

**Serviciul de presă
al Guvernului**

***www.cariere.gov.md* - anunțuri despre funcțiile publice**

În acest scop Cabinetul de Miniștri a adoptat hotărârea „Cu privire la crearea și administrarea portalului guvernamental al funcțiilor publice pentru ocuparea căror autoritățile publice organizează concurs”. Inițiativa de a crea un asemenea portal aparține Cancelariei de Stat și a fost determinată de interesul crescând, în ultimii ani, față de funcția publică, respectiv necesitatea unei platforme comune cu informație relevantă pentru cei care doresc să se încadreze în serviciul public.

Portalul ***www.cariere.gov.md/www.careers.gov.md*** va conține informații despre funcțiile publice vacante sau temporar vacante pentru a căror ocupare autoritățile publice organizează concurs și un motor de căutare a funcțiilor publice

vacante sau a celor temporar vacante - după cuvântul-cheie, domeniul de activitate, autoritățile publice organizatoare ale concursului sau data la care a fost publicat anunțul.

Fiind accesibil tuturor categoriilor de utilizatori, portalul le va asigura doritorilor de a accede într-o funcție publică un

tablou unic al funcțiilor publice anunțate în concurs, precum și va standardiza informațiile necesare la plasarea anunțului. De asemenea, portalul va asigura cetățeanului dreptul de a participa la administrarea treburilor publice și de a candida la o funcție publică, consfințit în art. 39 din Constituție. Astfel, va contribui la asigurarea guvernării transparente și eficiente.

Datele ce vor fi plasate pe ***www.cariere.gov.md*** sau ***www.careers.gov.md*** vor fi importate automat pe pagina web a autorității publice inițitoare, specialiștii de la Centrul de Telecomunicații Speciale urmând să asigure interconectarea acestora.

Potrivit autorilor proiectului, portalul va aduce un număr mai mare de participanți la concursurile organizate de autori-

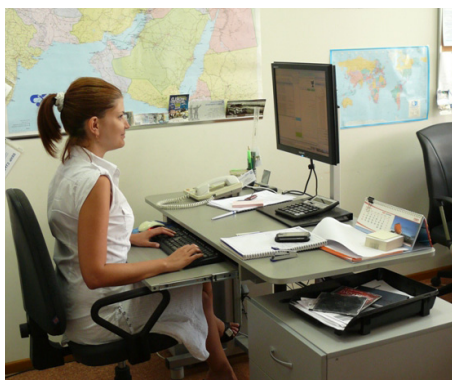
tățile publice pentru ocuparea funcțiilor publice vacante sau temporar vacante. Iar majorarea numărului de candidați va conduce la creșterea concurenței, la selectarea candidaților cel mai bine pregătiți, respectiv la creșterea calității serviciilor publice prestate cetățeanului. În termeni economici, odată cu dispariția, în timp, a necesității de a publica anunțurile în mass-media, vor fi economisite mijloace financiare.

Portalul a fost elaborat după modelul unor instrumente similare existente în țări precum Georgia, Azerbaidjan, Singapore, cu resurse financiare alocate din Fondul fiduciar multidonator pentru realizarea Reformei administrației publice centrale. Proiectul hotărârii a fost consultat cu autoritățile publice și cu societatea civilă.

Încă un pas pentru modernizarea serviciilor publice

Printr-o hotărâre de Guvern a fost instituit serviciul electronic guvernamental de autentificare și control al accesului în sistemul informațional (MPass) ca parte componentă a platformei tehnologice comune a Executivului. Noul serviciu va oferi un instrument unic securizat și flexibil de autentificare și autorizare a utilizatorilor în sistemele informaționale și serviciile electronice publice.

Aplicarea serviciului MPass va oferi posibilitatea cetățeni-

lor să se autentifice în spațiul virtual la accesarea serviciilor electronice publice, dar și va

face mai eficientă activitatea instituțiilor publice prestatore de servicii publice electronice, prin faptul că acestea vor utiliza platforma unică de autentificare și identificare electronică în sistemele informaționale fără a-și crea infrastructuri proprii care sunt costisitoare și necesită timp pentru creare.

Executivul a aprobat, de asemenea, Planul de acțiuni pe anul 2014 privind aplicarea Programului strategic de modernizare tehnologică a guvernării. Printre măsurile prioritare se numără: lansarea Registrului digital agricol și a Sistemului informațional de evidență, administrare și control al dosarelor depuse spre subvenționare; crearea sistemului informațional pentru înregistrarea tranzacțiilor de vânzare-cumpărare a imobilului; crearea sistemului informațional de depunere online și monitorizare a declarațiilor de avere și interese și lansarea Registrului controalelor efectuate de instituțiile cu funcții de control.

Programul de dezvoltare managerială pentru un serviciu public durabil

În toamna anului trecut, în Republica Moldova s-a desfășurat primul Program de dezvoltare managerială, destinat conducătorilor de nivel superior din serviciul public. Per total, au fost instruiți nouă conducători de nivel superior, iar 15 formatori și-au îmbunătățit cunoștințele și capacitățile în instruirea acestora, tuturora fiindu-le înmânate certificate de absolvire din partea Cancelariei de Stat a Guvernului Republicii Moldova.

Scopul Programului, desfășurat de Compania Publică Administration International (PAI, Marea Britanie) în comun cu Școala superioară de manage-

subiecte relevante îmbunătățirii calității managementului aplicat, precum: Comunicarea organizațională eficientă, Managementul resurselor umane,

preliminare obținute, curricula Programului, precum și materialele educaționale vor fi ajustate la specificul și necesitățile managerilor din serviciul public al țării. În viitor, se planifică multiplicarea Programului în cauză pentru a asigura efectele scontate.

Programul s-a desfășurat în două etape. La prima au participat viitorii trainerii - reprezentanți ai Cancelariei de Stat, ai diverselor ministere și ai societății civile, cadre didactice de la Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova (Svetlana Cojocar, șef Catedră economie și management public, Tatiana Tofan, Veronica Butnaru, Tatiana Șaptefrăți și Tatiana Savca). Ei au învățat despre: managementul bazat pe competențe; transferul de la managementul tradițional spre aplicarea abilităților de lider; inteligența emoțională și managementul emoțiilor; abordările moderne

ale managementului resurselor umane; managementul performanței; stilurile de învățare la maturi; gestionarea schimbării și comunicarea eficientă.

Etapa a doua a Programului s-a constituit dintr-o serie de module la care, de rând cu viitorii trainerii, au participat funcționari publici de conducere din diferite autorități ale administrației publice centrale.

În funcție de necesitate, alte etape ale programului respectiv vor fi organizate și pe parcursul anului 2014.

Cor. „F. P.”

ment (Ucraina), și coordonat de Cancelaria de Stat, a fost crearea unui corp profesionist de manageri publici, cu capacități manageriale dezvoltate, capabil să promoveze și să realizeze obiectivele strategice stabilite în conformitate cu prioritățile și angajamentele asumate de Republica Moldova. În acest context, Programul a abordat

Managementul schimbării, Managementul performanței, Leadership și dezvoltare personală.

Participanții au explorat în complex cunoștințe teoretice și practice în domeniul managementului, au discutat bunele practici manageriale - toate acestea în cadrul unui schimb permanent de experiență cu colegii. În baza rezultatelor

Colibași, un sat tot mai european

Satul Colibași, raionul Cahul, este unul dintre cele mai mari sate din sudul țării, cu o populație de peste 6000 de locuitori. Amplasat pe malul râului Prut, de-a lungul frontierei cu Uniunea Europeană, este traversat de drumul național R-34, drum de conexiune cu Portul Internațional Giurgiulești și cu orașul Galați, România. Și oamenii de aici sunt pe potrivă – oameni harnici, frumoși la chip și la suflet, mereu cu inițiativă în tot ce fac. Anul 2007 le-a adus Europa chiar în pragul casei, cum se spune prin părțile locului, și de acum încolo altă faimă urma să se macine la moară. Adică se cerea și în fruntea satului un primar cu viziuni mai europene, un primar mai hotărât și răzbatător. Că tocmai era anul alegerilor locale și sătenii au pus ochiul pe Ion Dolganiuc, un tânăr energic, cu studii la Universitatea „B. P. Hașdeu” din Cahul, cu practică bună în diverse activități economice și administrative. Propunerea consătenilor l-a încurajat și el se înscrie în campania electorală, câștigând detașat scrutinul.

„Primul scop în calitate de primar, își amintește dl Ion Dolganiuc, a fost consolidarea cetățenilor și a tuturor agenților economici din localitate într-o echipă, fiind convins de faptul că lucrurile frumoase au o rezolvare mai eficientă în echipă. Problemele care urmau a fi rezolvate țineau de crearea unei infrastructuri durabile, moderne, dezvoltarea sferei sociale, a

condițiilor optime în instituțiile preșcolare și de învățământ. Fiindcă, vorbind la general, satul fiind mare și probleme erau multe, care își așteptau soluționarea.

Cea mai stringentă problemă la începutul mandatului meu a fost aprovizionarea cu apă potabilă a localității. Nu prea aveam la moment soluții de implementare a acestui proiect, costul căruia se ridica la 13 milioane de lei și cu forțele proprii era imposibil de realizat. Dar dacă tare dorești, întotdeauna se poate de găsit ieșire din situație. Am apelat la Banca Mondială, la IFAD, la alți finanțatori, inclusiv bugetul de stat și cel local, remarcând aici, îndeosebi, și contribuția pe măsură a populației, și s-a reușit în perioada 2010-2012 construcția a 28 km de apeduct și restaurarea a 6 fântâni arteziene.

Realizarea acestui mare și important proiect pentru sat, m-a convins încă o dată de faptul că la soluționarea problemelor este nevoie, în primul rând, de credibilitate, de implicarea cetățenilor în adoptarea deciziilor și nemijlocit la soluționarea problemelor, implicarea tinerilor și, nu în ultimul rând, lucrul în echipă. Același lucru îl pot spune și despre colegii mei din administrația publică și conducătorii de instituții”.

Pe parcursul anilor, la Colibași au mai derulat și sunt în curs mai multe proiecte. Este vorba de construcția unei porțiuni de drum cu beton asfaltic, de proiectul „Managementul deșeurilor al satului Colibași” în cadrul căruia au fost construite 10 platforme publice, au fost procurate 30 containere și 1500 europubele, un tractor, o autospecială pentru colectarea deșeurilor. S-a construit un teren artificial de fotbal, este în curs de realizare construcția și amenajarea pieței agricole Colibași, a parcului de odihnă din sat.

La finele anului 2013 au fost încheiate lucrările de reparație capitală a blocurilor sanitare și rețelele de canalizare la cele

două grădinițe de copii. Urmează să fie dat în folosință noul Centru al Medicului de Familie.

Satul cunoaște o primenire continuă cu tentație europeană, multe proiecte fiind realizate în baza cooperării transfrontaliere, după cum avea să menționeze și domnul primar, Ion Dolganiuc.

„Satul nostru este parte componentă a Euroregiunii „Dunărea de Jos”. Acest fapt a dat posibilitate de a încheia acorduri de colaborare și înfrățire. La 30 iunie 2013, a fost semnat acordul de înfrățire a satului Colibași cu comuna Luncavița, județul Tulcea, România, scopul fiind dezvoltarea relațiilor multilaterale și preluarea experienței de atragere a proiectelor europene. Pe par-

proprietate privată, astfel că 1000-1200 de colibașeni se deplasau zilnic peste Prut, aceasta fiind un factor de dezvoltare a antreprenoriatului în rândul cetățenilor și, respectiv, de îmbunătățire a nivelului de trai, dar și de creștere a veniturilor în bugetul local”.

Ne-a interesat, în acest context, opinia dlui primar, Ion Dolganiuc, referitor la noua legislație privind finanțele publice locale.

„Implementarea noului sistem de finanțe publice locale ne dă mari speranțe de a gestiona eficient resursele financiare și de a soluționa totdeauna la timp problemele comunității”.

Parcursul european la Colibași este tot mai evident, bazat pe noile proiecte de pe agenda primăriei.

cursul anilor am participat la mai multe proiecte în colaborare cu Centrul Cultural „Dunărea de Jos” din orașul Galați. Actualmente, suntem parteneri și beneficiari în cadrul Proiectului Operațional România – Ucraina – Republica Moldova, urmând ca pe parcursul anului 2014 să reprofilăm clădirea fostei băi publice, unde va fi amplasată secția de procesare a producției agricole.

Aș vrea să mă refer, în acest context, și la micul trafic de frontieră, de care au beneficiat mulți dintre consătenii noștri. De fapt, ei au avut posibilitatea de a vedea printre primii beneficiarii parcursului european. În Colibași sunt cca 65 autocare,

„Accentul îl punem pe dezvoltarea și modernizarea în continuare a infrastructurii satului, inclusiv cea a drumurilor locale, spune primarul. Planificăm reparația Palatului Culturii, crearea pe baza edificiului vechi al Centrului Medicului de Familie a unui centru social multifuncțional etc., fiind conștienți de faptul că o localitate atractivă pentru investitori este localitatea cu infrastructură dezvoltată. Noi vedem viitorul satului nostru numai în spațiul unit european”, este crezul primarului de Colibași, Ion Dolganiuc, format și confirmat pe parcursul celor două mandate ale sale.

Ion AXENTI

Coroana universalității eminesciene...

(Sfârșit. Început în pag. 1)

lităților și mijloacelor de cercetare, ci se va stăruii, credem, și pe latura aprofundării momentelor, orizonturilor privind universul eminescian și cel cultural al Ethosului și al Logosului.

Prima ediție a lucrărilor critice ale eminescologilor participanți la primul Congres Mondial al Eminescologilor, tratând creația Luceafărului, „Eminescu ni l-a dat pe Mihai Cimpoi” (după titlul eseului, semnat de Dan Verejanu) a văzut lumina tiparului în 2013. Actualmente, se pregătește, spre marea bucurie a tuturor, cea de-a doua ediție, completată, a volumului respectiv.

Ipoteza lui Vladimir Streinu din 1976 că va veni „timpul când criticii externi îl vor cita inevitabil printre poeții universali” a și devenit un fapt împlinit. Poetul nostru național lucrează, în adevăr, prin opera sa generalumană și „ființială” la universalizarea tezaurului artistic și cultural românesc. De unde și nevoia indirectă „de Eminescu și eminescologie”, după academicianul și distinsul eminescolog Mihai Cimpoi. Mai mult, Domnia Sa subliniază că a apărut – acum – și nevoia de comunicare între eminescologi, de dezbateri pe marginea stadiului actual al studiilor eminesciene, de sistematizare a punerilor în valoare a operei și personali-

tății Marelui Poet Național. Ce s-a făcut? Ce mai trebuie făcut? Ce s-ar putea face? Răspunsuri la aceste întrebări capitale, remarcă Domnia Sa, „ar putea să dea un Congres Mondial al Eminescologilor”. „Congres care se înscrie cu imperativele sale în dialogul valoric european, în procesele integrative de pe mapamond, în raporturile Eu/Celălalt, pe care se axează ființa postmodernă”, „un Congres pe care îl merită cel în care a bătut intens inima lumii”.

Poet și prozator de talie mondială, genial dramaturg și filosof al culturii, dar și ziarist temerar și inconfundabil, Mihai Eminescu ne adună, astfel, în jurul Operei sale nemuritoare

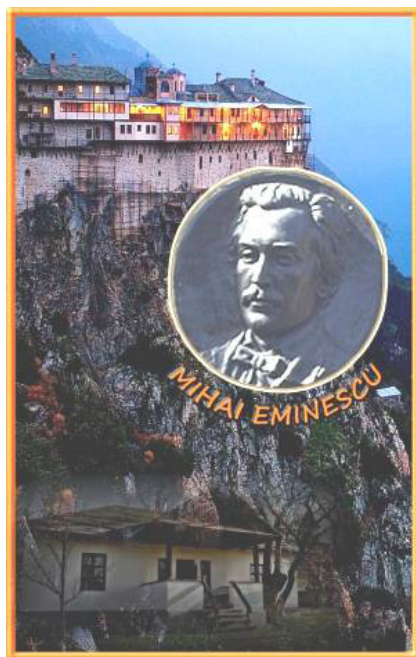
an de an, secol de secol și mileniu de mileniu cu aceeași neîntrecută „sete de absolut” (Rosa de Conte).

Grație valorilor ei spirituale permanente ce iradiază dinlăuntru Logosul și Ethosul românesc dintotdeauna Opera eminesciană, premistică prin definiția ei național-universală, original-originară, este una modern-eternă. De aici și izvorul său nesecat care alimentează cu apă vie timpul și netimpul, nemărginirea transcendentă, prin chemarea sa fatală „coroana creației eminesciene, dovedindu-se finalmente una a superclipei, a universalității sempiternă...”

Tudor PALLADI

Credința creștină în viziunea lui Mihai Eminescu

Despre cea mai înaltă formă a existenței umane

Vorbind despre Evanghelie și mesajul său adus lumii, Mihai Eminescu așază creștinismul pe prima treaptă în istoria evenimentelor care au schimbat lumea. În comparație cu celelalte învățături religioase

apărute, mai apropiate sau mai depărtate de venirea lui Iisus Hristos, credința creștină propune iubirea drept cea mai înaltă formă a existenței umane: „Sunt două mii de ani aproape de când ea (Evanghelia) a ridicat popoare din întuneric, le-a constituit pe principiul iubirii aproape-lui, două mii de ani de când biografia fiului lui Dumnezeu e cartea după care se crește omenirea. Învățăturile lui Buddha, viața lui Socrate și principiile stoicilor, cărarea spre virtute a chinezului La-o-tse, deși asemănătoare cu învățămintele creștinismului, n-au avut atâta influență, n-au ridicat atâta pe om ca Evanghelia, această simplă și populară biografie a blândului nazarinean a cărui inimă a fost străpunsă de

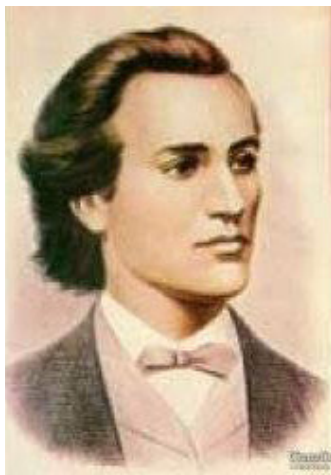
cele mai mari dureri morale și fizice, și nu pentru el, pentru binele și mântuirea altora. Și un stoic ar fi suferit chinurile lui Iisus Hristos, dar le-ar fi suferit cu mândrie și dispreț de semenii lui; și Socrate a băut paharul de venin, dar l-a băut cu nepăsarea caracteristică virtuții civice a Antichității. Nu nepăsare, nu dispreț: suferința și amărăciunea întreagă a morții au pătruns inima miului simțitor și, în momentele supreme, au încolțit iubirea în inima lui și și-au încheiat viața pământească cerând de la tată-său din ceruri iertarea prigonitorilor. Astfel, a se sacrifica pe sine pentru semenii săi, nu din mândrie, nu din sentiment de datorie civică, ci din iubire, a rămas de atunci cea mai înaltă formă a existenței umane”.

Măreția Persoanei lui Iisus Hristos nu constă doar în sublimul învățaturii predicate de El celorlalți, ci în împlinirea cuvintelor rostite de Iisus în propria Sa viață. Mihai Eminescu

subliniază ideea că o doctrină, niște principii abstracte nu vor fi niciodată de-ajuns pentru a mișca popoarele să le urmeze. Doar exemplul unei persoane reale, care face vie învățătura pe care o propune, aduce cu sine convingerea că Iisus Hristos este Adevărul absolut: „E ușoară credința că prin precepte teoretice de morală, prin știință oarecum, omul se poate face mai bun. Omul trebuie să aibă înaintea lui un om ca tip de perfecțiune, după care să-și modeleze caracterul și faptele. Precum arta modernă își datorește renașterea modelelor antice, astfel creșterea lumii nouă se datorește prototipului omului moral, Iisus Hristos. După el încearcă creștinul a-și modela propria sa viață”. Întrebării retorice de ce Iisus Hristos este așa de mare, Mihai Eminescu îi dă un răspuns simplu: „Pentru că prin iubire el a făcut cearta între voințe imposibilă. Când iubirea este, și ea este numai când e reciprocă, și reciprocă absolut, va să zică universală; când iubirea e, cearta e cu neputință”.

(M. Eminescu, **Fragmentarium, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981**).

Citate celebre de M. EMINESCU

Pământul nostru e mai sărac în genii decât Universul în stele fixe și mai lesne se naște în văile nemăsurate ale haosu-

lui un nou sistem solar decât pe pământ un geniu.

Dumnezeul geniului m-a sorbit din popor cum soarele soarbe un nour de aur din marea de amar.

Geniu, în zdreanță sau în veșminte aurite, tot geniu rămâne.

Geniul n-are moarte, dar nici noroc.

Sau țara aceasta să fie în adevăr românească, sau nici nu merită să fie.

Nu noi suntem stăpânii limbii, ci limba e stăpâna noastră.

Limba este însăși floarea sufletului etnic al românimii.

Nivelul culturii generale a

nației nu-l poate ridica nimeni cu umărul, timpul și munca umplu neajunsurile.

Fiece popor și fiece epocă stă pe umerii vremurilor trecute.

Adevărul e stăpânul nostru, nu noi stăpânim adevărul.

Inimă foarte caldă și minte foarte rece se cer de la un patriot.

În orice om, o lume își face încercarea.

Școala va fi școală când omul va fi om și statul va fi stat.

Am înțeles că un om poate avea totul neavând nimic și nimic având totul.

Câți oameni sunt într-un singur om? Tot atâția câte stele sunt cuprinse într-o picătură de rouă sub cerul cel limpede al nopții.

Citește! Citind mereu, creierul tău va deveni un laborator de idei și imagini, din care vei întocmi înțelesul și filosofia vieții.

Când te laudă lumea, ascult-o, numai lauda ce ți-o aduci tu singur n-o asculta. Vei vedea ce frumos se reduc laudele lumii la nimic și cum înveți a prețui exact valoarea propriilor tale acte.

Colinde, colinde

Colinde, colinde!
E vremea colindelor,
Căci gheața se-ntinde
Asemeni oglinzilor.
Și tremură brazii,
Mișcând rămurile,
Căci noaptea de azi-i
Când scânteie stelele.

Se bucură copiii,
Copiii și fetele!
De dragul Mariei
Își piaptână pletele.
De dragul Mariei,
Și al Mântuitorului,
Lucește pe ceruri
O stea călătorului.

Criticilor mei

Multe flori sunt, dar puține
Rod în lume o să poarte,
Toate bat la poarta vieții,
Dar se scutur multe moarte.

E ușor a scrie versuri
Când nimic nu ai a spune,
Înșirând cuvinte goale
Ce din coadă au să sune.

Dar când inima-ți frământă
Doruri vii și patimi multe,
Ș-a lor glasuri a ta minte
Stă pe toate să le-asculte,

Ca și flori în poarta vieții
Bat la porțile gândirii,
Toate cer intrare-n lume,
Cer veșmintele vorbirii.

Pentru-a tale proprii patimi,
Pentru propria-ți viață,
Unde ai judecătorii,
Ne'ndurații ochi de gheață?

Ah! atuncea ți se pare
Că pe cap îți cade cerul:
Unde vei găsi cuvântul
Ce exprimă adevărul?

Dintre sute de catarge

Dintre sute de catarge
Care lasă malurile,
Cate oare le vor sparge
Vânturile, valurile?

Dintre păsări calatoare,
Ce străbat pământurile,
Cate-o să le-nece oare
Valurile, vânturile?

De-i goni fie norocul,
Fie idealurile,
Te urmează în tot locul
Vânturile, valurile.

Nențeles rămâne gândul
Ce-ți străbate cânturile,
Zboară vecinic, îngânându-l
Valurile, vânturile.

La mormântul lui Aron Pumnul

Îmbracă-te în doliu, frumoasă Bucovină,
Cu cipru verde-ncinge antică fruntea ta;
C-acuma din pleiada-ți auroasă și senină
Se stinse un luceafăr, se stinse o lumină,
Se stinse-o dalbă stea !

Metalică, vibrândă a clopotelor jale
Vuieste în cadență și suna întristat;
Căci ah ! geniul mare al deșteptării tale
Păși, se duse-acuma pe-a nemuririi cale
Și-n urmă ne-a lăsat !

Te-ai dus, te-ai dus din lume, o ! geniu nalt și mare,
Colo unde te-așteaptă toți îngerii în cor,
Ce-ntoană tainic, dulce a sferelor cântare
Și-ți împletesc ghirlande, cununi mirositoare,
Cununi de albe flori !

Te plânge Bucovina, te plânge-n voce tare,
Te plânge-n tânguie și locul tău natal;
Căci umbra ta măreață în falnica-i zburare
O urmă-ncet cu ochiul în tristă lăcrimare
Ce-i simț național!

Urmeze încă-n cale-ți și lacrima duioasă,
Ce junii toți o varsă pe trist mormântul tău,
Urmeze-ți ea prin zboru-ți în cânturi tânguioase,
În cânturi răsunânde, suspine-armonioase,
Colo, în Eliseu!..

Programul de transformare socială pentru 2014

Ministerul Afacerilor Externe al Olandei a decis să extindă și în anul 2014 finanțarea pentru Republica Moldova prin intermediul Programului Matra.

Volumul finanțării pentru Republica Moldova va fi de circa 250.000 de euro, fluxurile financiare urmând să fie gestionate de către Ambasada Regatului Țărilor de Jos cu sediul la București. Sunt eligibile ONG-uri, instituții academice și autorități municipale, care pot accesa proiecte în valoare de până la 15.000 de euro.

Republica Moldova a devenit eligibilă pentru Programul Matra începând cu anul 2006. Obiectivul general al programului este fortificarea societății civile și promovarea parteneriatului stat - societatea civilă. Astfel, Programul oferă sprijin pentru proiecte ce vizează drepturile omului, ale minorităților, ale mass-media și protecția socială, constituind un suport țărilor din

Sud-Estul Europei în procesul de tranziție către o societate pluralistă și democratică, guvernată de statul de drept.

Ariile tematice ale Programului de transformare socială Matra sunt: legislație; adminis-

trație publică (buna guvernare, transparența și democratizarea acțiunilor guvernamentale, descentralizarea, reforma serviciilor publice); mediu (educația de mediu, consolidarea organizațiilor de mediu); educație (managementul școlilor și reforma educațională, elaborarea curriculumelor, standardele de predare și evaluare, cursurile de formare continuă a cadrelor didactice); acțiuni de informare/media; bunăstare și ocrotire a sănătății; cultură; drepturile omului/minorităților.

SSC are loc odată cu digitalizarea serviciilor furnizate de SSC. Astfel, recent, au fost lansate 3 e-servicii de stare civilă. Documentele incluse în cele trei E- Servicii de Stare Civilă sunt: duplicatul certificatului de naștere; duplicatul certificatului de căsătorie; duplicatul certificatului de divorț; duplicatul certificatului de deces; extrasul de pe actul de naștere; extrasul de pe actul de căsătorie; extrasul de pe actul de divorț; extrasul de pe actul de deces. Serviciile pot fi accesate la următorul link: www.servicii.gov.md/ssc.

Digitalizarea arhivei de stare civilă va spori ritmul de pre-

stare a serviciilor publice și va impulsiona dezvoltarea de noi servicii electronice guvernamentale.

Obiectivul proiectului de digitalizare a arhivei SSC este sporirea eficienței Serviciului Stare Civilă prin implementarea de soluții tehnologice moderne pentru îmbunătățirea calității serviciilor guvernamentale oferite cetățenilor Republicii Moldova. Durata proiectului este de doi ani, timp în care urmează a fi digitalizate 4 milioane de acte de stare civilă și elaborat un sistem informațional pentru gestionarea actelor digitalizate.

Planul Național pentru ocuparea forței de muncă pe anul 2014

Documentul are la bază 11 obiective, printre care majorarea ratei de ocupare a forței de muncă, reducerea ratei șomajului, crearea locurilor de muncă prin promovarea spiritului de întreprinzător, prevenirea și eliminarea de pe piața muncii a oricăror forme de discriminare. Un alt obiectiv este managementul impactului migrației asupra pieței forței de muncă pentru atenuarea consecințelor negative și intensificarea efectelor pozitive ale fenomenelor în cauză.

Pentru obținerea obiectivelor vor fi luate un șir de măsuri, cum ar fi: intensificarea procesului de acordare a creditelor în cadrul Programului Național de Abilitare Economică a Tinerilor; dezvoltarea și promovarea programelor de instruire antreprenorială și promovarea proiectelor, aplicarea cărora

contribuie la crearea noilor locuri de muncă.

Vor fi organizate traininguri de instruire și formare a abilităților antreprenoriale în rândul tinerilor, precum și angajarea lor în câmpul muncii, promovarea activității de voluntariat, promovarea proiectului de lege cu privire la profesiile muncitorești și elaborarea conceptului privind parteneriatul social public-privat.

Se preconizează că aproximativ 7200 de persoane, care nu au un loc de muncă și care sunt înregistrate la agențiile pentru ocuparea forței de muncă, vor beneficia de ajutor de șomaj.

Un milion de acte digitalizate

În cinci luni de la începutul procesului de digitalizare a fondului de arhivă a actelor de stare civilă au fost digitalizate

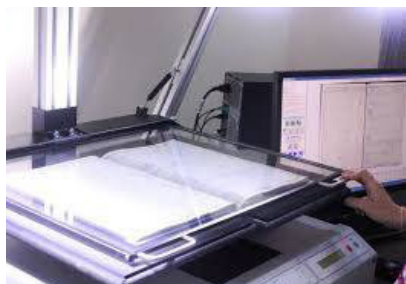
sporit de securitate și disponibilitate.

Digitalizarea presupune scanarea, introducerea metadatelor, verificarea calității și transferul în MCloud..

În total, arhiva Serviciului Stare Civilă reprezintă 20 mln. de acte, o parte din acestea fiind digitale din start. Fondul de arhivă SSC necesită digitalizarea a 13 mln. de acte, din care 4 mln. sunt

în proces de digitalizare, iar celelalte 9 mln de acte urmează să fie digitalizate începând cu vara anului curent.

Procesul digitalizării arhivei

zate 1 milion de acte care sunt disponibile pentru funcționarii Serviciului Stare Civilă (SSC) și sunt stocate în Cloud-ul Guvernamental care asigură un nivel

Un pelerinaj cu sacrificii

Preot Viorel COJOCARU

De multe ori, în viața acestora se produc lucruri, zicem noi, „întâmplătoare”. De fapt, acestea lucruri se întâmplă cu voia lui Dumnezeu. Iată așa, pe neașteptate, a rânduit Dumnezeu să văd și eu Federația Rusă, dar nu așa cum o văd azi toți moldovenii.

Atât la facultate, cât și după absolvire, aveam o altă impresie despre Rusia, ținând cont de faptul că este o țară realmente ortodoxă. O țară cu o istorie controversată și, în repetate rânduri, falsificată. Recunosc că nu eram foarte tentat să fac o vizită în această țară. Îmi este dor și acum doar de locurile unde și azi odihnesc moșii și strămoșii noștri români duși cu sila fie la moarte, fie în deportări (tot la moarte), fie la apărarea „Patriei sovietice”, fie în Afganistan (iarăși la moarte).

În data de 24 septembrie anul trecut, prot. Petru Buburuz, parohul Bisericii Ortodoxe Române „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” de la Chișinău, m-a solicitat de urgență într-o mică sedință. Acea mică întâlnire a fost între trei persoane: prot. Petru Buburuz, profesorul Vasile Șoimaru și subsemnatul. Despre prof. V. Șoimaru știam multe, dar cel mai mult știam că mereu călătorește cu scopul de a lărgi frontierele Țării noastre dragi, dacă nu în realitate, măcar în cărți și pe hărți. Am fost surprins când dl Șoimaru a solicitat permisiunea de la părintele Petru să-l însoțesc într-un pelerinaj, să ajungem la Stalingrad (azi Volgograd) și să identificăm locul/locurile unde și azi zac osemintele a peste 150 000 de ostași români măcelăriți de armata sovietică la 19-24 noiembrie 1942. Prezența mea nu era una simplă, am fost solicitat să fac un parastas exact în locul unde se odihnesc ostașii neamului nostru, de fapt, ostașii uitați de statul nostru. Dl V. Șoimaru a întrebat atunci: „Părinte, putem organiza un parastas, o dată la 70 de ani pentru 150 000 de ostași

români?”. Mi-am dat seama că profesorul încerca să mă convingă să particip cu dumnea-lui la acest eveniment istoric. Nu m-am lăsat mult convins și, spre surprinderea părintelui Petru și a dlui Șoimaru, am acceptat cu întrebarea: „Când plecăm?”

Trebuie să menționez că de mai bine de zece ani sunt pasionat de un studiu care intenționează să scoată la lumină

numele preoților, diaconilor, monahilor și monahiilor, ale cântăreților și credincioșilor care și-au data viața pentru Hristos în perioada comunistă. Pe parcursul acestui studiu individual am citit și am analizat mai multe izvoare, printre ele am cercetat și cartea „Preoți în tranșee 1941-1944”, editată de Fundația „Ștefan Gușă” din România, deci eram un pic informat de calvarul din '42 de la Stalingrad. Îmi doream mai mult să ajung pe la Vor-kuta, Kazan și alte mari lagăre de concentrare ale imperiului bolșevic, unde s-au stins mari personalități bisericești basarabene. Îmi era dor de locul martirajului lor. Auzind propunerea, m-am bucurat, liniștindu-mă: „E bine să calc pentru prima dată în Rusia cu un asemenea scop, mai întâi să vizitez locul eroilor neamului, după care și locul eroilor Domnului nostru Iisus Hristos”.

Cu ajutorul Domnului și binecuvântarea părintelui Petru Buburuz, miercuri, 25 septembrie, am purces la drum. La

drept vorbind, nici eu nu știam exact unde merg, de aceea nu am anunțat pe nimeni, doar preotesei mele i-am spus că plec într-o misiune importantă și timp de o săptămână voi lipsi justificat. Mijlocul de transport ne-a slujit mașina „misionară” a dlui Șoimaru, o Toyota, care mergea de parcă știa drumul spre Stalingrad. Dl Șoimaru revenea în acele ținuturi pentru a treia oară, deci,

eram liniștit că sunt cu un expert. În mașina noastră se aflau: hainele personale, instrumentele dlui profesor – aparatele de fotografiat, precum și o cruce dezasamblată, o coroană și obiectele de cult trebuincioase pentru un parastas. Am trecut Nistrul pe la Dubăsari, apoi, după câțiva kilometri, am trecut frontiera în Ucraina, o altă țară, alți oameni. Copacii erau îmbrăcați în alte veșminte, mai ruginii decât la noi. Până am ajuns să trecem râul Bug, dl Șoimaru mi-a povestit istoria fiecărei localități, mi-a spus numele fiecărei vâlcele sau coline, de fiecare dată accentuând: „Aceste locuri au fost și mai sunt locuite de români, chiar dacă mulți sunt rusificați/ucrainizați”. Am trecut prin unele orașe ucrainene mai mari: Kirovohrad, Dnipropetrovsk, cu lume multă agitată, cu drumuri care lasă de dorit. După câteva sute de kilometri a sosit momentul să ne odihnim. Așa că ne-am oprit într-un modest hotel din centrul raional Pavlohrad.

A doua zi de dimineață, am pornit iar la drum, ne propunem spre seară să ajungem la Stalingrad. Dl profesor mi-a mai povestit despre evenimentele plăcute și neplăcute din multe ale lui călătorii. Imediat după ce a terminat să-mi spună cum l-a lipsit de bani poliția rusească anii trecuți în orașul Rostov pe Don, imediat și pe noi ne oprește (la Luhansk) poliția rutieră ucraineană. Dl Șoi-

maru, în calitate de șofer, a discutat cu inspectorul, acesta din urmă a inspectat mașina și l-a chemat pe șofer să-l însoțească în localul de pe marginea drumului. Când a revenit, am înțeles că evenimentul de la Rostov pe Don s-a repetat și la Luhansk. După ce ne-am despărțit de acești „vampiri financiari” la drumul mare, ne-am continuat traseul. Vreau să menționez că pe hainele polițiștilor ucraineni, pe spate, era scris cu litere majuscule „DAI” (adică „dă-mi”), deci ne-am făcut datoria față de ei, am dat tot ce am avut.

Am trecut frontiera în țara rusească. Vreau să menționez un lucru important. La vamă erau doar două benzi: pe una treceau cetățenii ruși, pe cealaltă bandă - cetățenii altor țări (m-a impresionat faptul că poliția de frontieră rusă mai întâi îi servea pe cetățenii ruși, apoi pe ceilalți). Am trecut, cu ajutorul Domnului, frontiera rusă, după ce declaraserăm tot ce aveam la noi. Spre seară, morți de oboseală am ajuns în orașul Surovikino, la 150 km de Stalingrad. Ne-am odihnit ultima seară (atât ne-au ajuns bani de cazare) într-un hotel-baracă. După ce am tras un pic de aer, l-am felicitat pe prot. Petru Buburuz cu prilejul împlinirii, în acea zi, a frumoasei vârste de 76 de ani, menționându-i că suntem aproape de locul unde zac eroii români care, de 71 de ani, nu au fost pomeniți și prohoditi de nimeni aici.

Vineri, pe la ora patru dimineața, ora Moscovei, am pornit spre Stalingrad. Am ajuns, am văzut orașul întins pe o fâșie de 70 km pe ambele maluri ale fluviului Volga. Am trecut câteva poduri prin acest oraș încurcat, ținându-ne calea spre satul Rossoški, unde se afla cimitirul ostașilor germani, căzuți în cel de al Doilea Război Mondial. Am găsit cu ușurință acest cimitir de onoare deoarece se afla în preajma unui memorial închinat ostașilor sovietici. Am vizitat ambele memoriale, care se află la o distanță de 150-200 de metri.

(Va urma)

Superlaserul de la Măgurele

Crearea celui mai puternic fascicul de lumină produs vreodată este obiectivul unui experiment paneuropean care își propune să lupte mai eficient împotriva cancerului, să elimine reziduurile radioactive și chiar

să deschidă noi orizonturi fizicii materialelor. Acest laser, care se așteaptă să fie cel mai puternic din lume, la intrarea sa în funcțiune, în 2015, va fi instalat la Institutul de Fizică Nucleară de la Măgurele, la 15 kilometri sud-vest de București.

Instalația se va numi ELI-Nuclear Physics Facility (ELI-NP) și va face parte dintr-un proiect mai ambițios, denumit ELI (Extreme Light Infrastructure), la care participă 40 de instituții din 13 țări europene. ELI are ca obiectiv obținerea de intensități foarte ridicate ale laserului și pulsuri foarte scurte.

Viitorul laser ELI-NP va folosi tehnologie de vârf pentru a apli-

ca terapii cu protoni, tratament care permite atacarea agresivă și în forță a tumorilor, diminuând în același timp afectarea zonelor adiacente sănătoase.

„Dacă se reușește realizarea tratamentului cu acest nou tip de laser, s-ar putea aplica la un cost mai redus, pe măsură ce tehnologia avansează și laserele devin mai ieftine”, a declarat managerul proiectului ELI România, Nicolae Zamfir.

În plus, această tehnologie va îmbunătăți eficiența radio-terapiei, prin obținerea de noi radioizotopi, dar și a chimioterapiei, datorită producerii unui izotop de platină radioactiv. „Circa un sfert din pacienții tratați cu chimioterapie se supun inutil tratamentului, dat fiind că substanța folosită nu ajunge direct la tumoare”, spune cercetătorul român. „A produce un izotop de platină radioactiv și a face ca acesta să ajungă direct la organul bolnav ne va ajuta să știm dacă trebuie să se continue cu medicația”, spune Zamfir.

Alte aplicații ale noului laser vor fi în domeniul fizicii materialelor, al nanotehnologiei, dar și în controlul traficului materialelor radioactive.

Polii Terrei își schimbă poziția

Schimbările climatice și încălzirea globală din ultimele decenii provoacă modificarea actualei poziții a polilor, modificare care rezultă din topirea ghețurilor și a calotelor glaciare. Este o descoperire care sugerează faptul că monitorizarea pozițiilor polilor poate deveni un nou instrument pentru înregistrarea modificărilor climatice.

Simulările computerizate au demonstrat faptul că topirea calotelor glaciare și a ghețurilor, precum și creșterea nivelului mărilor și oceanelor, duc la modificarea distribuției masei la suprafața Terrei, proces care conduce la modificarea axei Terrei. Încă din anul 1899, anul în care au început observațiile oamenilor de știință asupra Polului Nord, acesta și-a modificat constant poziția, avansând spre sud cu circa 10 centimetri pe an. O echipă de cercetători de la Universitatea din Texas a descoperit însă că acest trend s-a modificat substanțial. Încă din anul 2005, Polul Nord a început să se miște

rapid către est, deplasarea sa ajungând azi la aproximativ 1,2 metri.

„Topirea ghețurilor și creșterea nivelului oceanelor explică în proporție de 90% mișcarea către est a Polului Nord. Este cert că modificările climatice reprezintă forțele care împing Polul Nord în acest moment”, afirmă autorii studiului. Ei au folosit datele oferite de GRACE, satelit NASA care monitorizează modificările câmpului magnetic terestru, aceștia calculând că o contribuție substanțială o reprezintă topirea ghețurilor din Groenlanda (250

de gigatone de gheață în fiecare an). Pe locul doi se află ghețarii montani, cei care contribuie la creșterea nivelului oceanelor cu 194 de gigatone anual, în timp ce Antarctica pierde 180 de gigatone de gheață pe an.

Cum va arăta Europa la finele secolului XXI?

Europa va fi un loc cu mult mai cald spre sfârșitul acestui secol, cu precipitații abundente care vor afecta mare parte din zona de uscat, și valuri de căldură fără precedent în sudul și centrul continentului, se arată într-un studiu numit Coordinated Regional Climate Downscaling Experiment (CORDEX), studiu realizat de 27 de centre de cercetare din Europa.

„Este cert că Europa se încălzește cu o viteză mai mare decât cea globală. Continentul nostru va cunoaște o creștere a temperaturilor de la 1 până la 5 grade Celsius până în 2100”, afirmă Robert Vautard, climatolog în cadrul Institutului Francez de Cercetare Științifică.

Conform ultimului studiu publicat, până la jumătatea

acestui secol temperaturile medii din Europa vor fi cu 1-3 grade Celsius mai ridicate în sudul Europei pe timpul verii, și cu 1-4 grade Celsius, în nord-est, pe timpul iernii. Este vorba despre valori cu mult mai ridicate decât în estimările anterioare, estimări care indicau creșteri de maximum 0,5-2 grade Celsius în același interval.

Statele membre ale UE depun eforturi pentru a limita creșterea temperaturilor globale și stabilizarea acestora la un maxim de 2 grade Celsius – un deziderat pe care cercetătorii îl consideră însă de neatin. Aceștia din urmă susțin în studiul lor că este nevoie de o reducere drastică a emisiunilor de gaze cu efect de seră pentru a evita cele mai dure schimbări climatice.

China – a treia putere spațială care a debarcat pe Lună

Evenimentul s-a produs la sfârșitul anului trecut. Televiziunea chineză a transmis în direct toate etapele aselenizării. La câteva minute după aselenizare panourile solare ale landerului Chang'e 3 s-au depliat cu succes.

Pe 15 decembrie roverul Yutu (Iepurele de jad), care cântărește 120 kg, a coborât cu succes de pe lander și a debarcat pe suprafața lunară pentru a-și începe misiunea de cercetare a suprafeței lunare. Roverul este echipat cu un radar capabil să ofere informații asupra structurii subsolului lunar și cu două spectrometre cu ajutorul cărora

se pot efectua analize asupra compoziției rocilor din apropierea roverului. În plus, Yutu mai este echipat cu două camere panoramice, două camere de navigație și două camere folosite pentru evitarea obstacolelor.

Următoarea mare misiune selenară a Chinei va avea loc abia în 2020, când sonda Chang'e 4 va aduce eșantioane de sol lunar.

Din străbuni lăsate și la lume date

Tradițiile și obiceiurile populare, inclusiv cele ale sărbătorilor de iarnă, din satul Cârpești, raionul Cantemir, multe dintre care de inspirație locală, apreciate mult de folcloriști, sunt binecunoscute nu numai în părțile locului, dar și în întreaga republică, grație includerii unora dintre ele în culegerile de creație populară.

*Detalii în interviul realizat de corespondentul nostru cu **primarul de Cârpești, Ion BĂZU**.*

CORRESPONDENTUL: Dle Ion Băzu, cum se păstrează tradițiile și obiceiurile sărbătorilor de iarnă în localitatea Dvs.?

Ion BĂZU: Să știți că sătenii mei nu doar au păstrat de-a lungul anilor datinile și tradițiile de Crăciun și Anul Nou, dar le-au și îmbogățit, înfrumusețat pe ici-colo cu elemente noi, contemporane. Voi spune doar atât, că prin anii 1960-1970, în satul meu de baștină a poposit o echipă de folcloriști, printre care binecunoscuții V. Cirimpei, C. Coroian, V. Sărătilă, M. Savin, T. Ursu și E. Bâtcă, care au ascultat, iar apoi au și înscris de la cârpeștenii mai în vârstă câteva urături și două cântece, ulterior ele fiind incluse în culegerea de creație populară „Folclor din Bugeac”.

Cor.: Se mai păstrează și astăzi acea urătură din seara Sfântului Vasile?

I.B.: Desigur, aceste perle folclorice de valoare au fost însăilate și în monografia „A baștinei eternă chemare”, semnată de sfătosul nostru croni-

car, pedagog de vocație și om de omenie, Vasile Balan. Iar mai deunăzi, spre marea mea mirare, și, evident, bucurie, am auzit această urătură, culeasă de folcloriști de la cârpeșteanul Constantin M. Epureanu, de la o ceață de urători, în seara de Revelion. I-am ascultat și m-am bucurat mult, că n-au uitat de tradiționalul plug, buhai, talancă și alte elemente indispensabile acestor tradiții ale sărbătorilor de iarnă. Trebuie să vă spun că deja de ani buni cetele de urători nu mai sunt o raritate în satul nostru

în seara de Anul Nou, atât pe stil nou, cât și cel vechi (n.n.). Grație eforturilor administrației locale, a bunilor pedagogi de la gimnaziul „Ștefan Vodă”, a voluntarilor și entuziaștilor ONG-urilor din sat nestematele noastre creații populare, aceste valori nepieritoare sunt promovate din an în an, fiind transmise cu multă dragoste din generație în generație.

COR.: Iertată-mi fie curiozitatea, dar bănuiesc că și cititorii noștri ard de nerăbdare să afle acea hăitură transmisă din tată-n fiu la Cârpești.

I.B.: Cu plăcere:
Aho, aho, copii și frați,
Stați puțin și nu mânați,
Voi părinți, bunei, surori
la mai stați la cheutori,
Că de când a înserat,
Bună vreme nu v-am dat,
De urat nu v-am urat.
Roată măi: Hăi, hă-ăi!

S-a sculat bădița Vasile
Și-a arat lunile clinurile,
Marțile - finețele,

Miercurile - piscurile,
Joile - văile,
Brazdă neagră-a răsturnat,
Și pe brazde-a semănat
Grâu mășcat și grâu de vară
Să răsără până-n seară.
Chiar până mâine,
Să coacem și pâine.
Când s-a dus la lună,
la săptămână,
Roda era tocmai bună:
În pai cât trestia,
În bob cât mazărea.
Roată măi: Hăi, hăi!

Badea oameni a adunat,
Grăul că la treierat
Și la moară a plecat,
Făină a măcinat.
Lelea iute a cernut,
Colaci mândri a făcut,
În cuptor i-a zvârlit.
A scos unul mai frumos
Și l-a pus în cuiul de jos
Pentru noi, plugari focoși.
A rupt în două,
Ne-a dat și nouă,
A rupt în trei,
I-a dat lui Andrei,
Iar Andrei, blestemat,
Colacul nu l-a mâncat.
De brâu l-a legat.
Brăul pe jos se târâi,
Câinii după el lua.
El întruna tot fugea,
Urătorii îndemna
Să meargă la altă casă,
Unde-i fata mai frumoasă.
Măi și mai îndemnați, măi:
Hăi, hă-ăi!

De urat v-am mai ura,
Teamă ni-i c-om însera
Uite-l ist de lângă mine
Are un cojoc de câine,
De când era tată-său mire
Și-o căciulă de mătă,
De era mă-sa de țâță.
Mergem, deci, la alte case
Tot nalte și luminoase
Și pe la bordeiurile noastre,
Unde intrăm greu, pe coaste

Și ieșim tot greu, pe spate.
Dar ne primesc bucuroși
Cu răcitură de cucuși,
Cu alte-alese bucate.
La mulți ani, cu sănătate!
Să trăiți,
Să înfloriți,
Ca merii, ca perii
În mijlocul primăverii.
Mai opriți pe cei plăvăni.
La anul și la mulți ani!
Aho, aho-o-o!

COR.: Mulțumim, dle primar Ion Băzu, la mulți ani cu sănătate!

**Interviu realizat de
Ion DOMENCO**

P. S. Primarul de Cârpești, Ion Băzu, este unul dintre cei 36 de funcționari din Republica Moldova, care au o experiență de cca 15 ani în domeniul administrației publice locale, ce s-au învrednicit de onorificul titlu „Pentru merite în administrație publică locală”.

Născut la 27 octombrie 1971, în familia lui Ion și Maria Băzu din s. Cârpești, Cantemir. După absolvirea școlii medii, se înscrie la școala tehnico-profesională din Chișinău, specialitatea mecanic de cinema. După satisfacerea serviciului militar, devine student la facultatea de drept a Universității de Stat din Chișinău, lucrează un timp la judecătoria raională Cantemir. Din iunie 1999 și până-n prezent deține funcția de primar al localității. lubește muzica, literatura, istoria, dreptul, practică mai multe probe de sport, deține categoria I la șah, ocupând de mai multe ori locul I la competițiile republicane la șah.

Căsătorit, împreună cu soția, Elena, crește și educă trei copii, Dorin, Sorin și Emil.

Este vorba de satul Huaxi, din provincia Jiangsu, care a fost desemnat „cel mai bogat sat din China”. Localitatea este centrul unui nou și important hub al tehnologiei și turismului și, se spune despre ea, ca găzduiește cei mai mulți milionari din toată țara. Cele mai sărace familii din acest sat au pe cont, cel puțin, 400.000 de dolari. Aceasta a fost posibil datorită faptului că toți locuitorii sunt acționari ai corporației „Satul Huaxi” – ei primesc a cincea parte din veniturile tuturor companiilor, amplasate pe teritoriul satului. Rezidenții, marea majoritate oameni de afaceri, ajung în orașele din apropiere cu ajutorul elicopterelor-taxi. O astfel de călătorie durează mai puțin de zece minute, potrivit operatorului Tongyong Company. Un alt avantaj este că pe străzi nu se mai creează ambuteiaje.

„Pasagerii noștri au nevoie să ajungă rapid la destinație. Dacă nu folosesc serviciul nostru, nici cu trenul nu o să-i vedeți călătorind. Și asta pentru că își folosesc propriile elicoptere”, spune un reprezentant al Tongyong Company.

În 2011, în acest sat a fost inaugurat un zgârie-nori de 328 de metri, cu 18 metri mai înalt decât mult mai cunoscutul „The Shard”, din centrul Londrei. Pe lângă acesta, toate clădirile din jur par niște jucării. Și pentru ca tabloul opulenței

să fie complet, un taur din aur masiv (mai precis, o tonă de

aur), în valoare de 50 milioane de dolari îi întâmpină pe vizitatori la etajul 60.

Designul turnului, per ansamblu, seamănă izbitor cu trofeul acordat de FIFA la Campionatul Mondial, mai ales din cauza sferei din sticlă de deasupra – paralela la reprezentarea mingii de fotbal de pe trofeu. Clădirea are în total 74 de etaje, iar înălțimea de 328 de metri a fost special aleasă, pentru că numărul 32 are o semnificație aparte pentru afaceri în cultura chineză, în timp ce 8 reprezintă prosperitate. Cele 800 de apartamente pot găzdui până la 2.000 de persoane – adică toți locuitorii din acest sat.

În ciuda numărului mic al populației din localitate, turnul

nu are rival în zonă. Este al 15-lea cel mai înalt din lume și depășește Turnul Eiffel din Paris (324 metri) și clădirea Chrysler, din New York (319 metri). A fost ridicat în patru ani și a costat 500 milioane de dolari. O bună parte din banii folosiți au venit chiar de la locuitorii din Huaxi. Turnul include expoziții, un restaurant pe o platformă rotitoare, candelabre impozante, picturi murale, plus grădini și piscine pe acoperiș.

Satul se dezvoltă într-un ritm amețitor, așa că rolul clădirii este de a prelua o parte din locuitori, având în vedere că o extindere pe orizontală nu prea este posibilă, din cauza reliefului. Satul are un venit anual de un miliard și jumătate de dolari, 20 de procente din care este repartizat egal sătenilor. O condiție a acestor realizări este că sătenii nu trebuie să plece niciodată din sat, să fie încadrați permanent în industria turismului, a textilelor, oțelăriei, de altfel pierd totul.

Începând din anii '80, Huaxi a înregistrat mai multe recorduri printre satele din China, fiind prima localitate rurală în care au fost introduse aparate de aer condiționat, vile și mașini de lux pentru toate familiile.

O altă noutate senzațională a satului este că localitatea intenționează să-și cumpere propria flotă aeriană din 20 de avioane, care vor fi folosite pentru dezvoltarea turismului (satul fiind vizitat anual de 2 milioane de turiști chinezi și străini) și antrenarea piloților.

În urmă cu 30 de ani, locul găzduia o comunitate săracă de agricultori. Acum, a devenit

un adevărat simbol al creșterii economice din China - educația în Huaxi este gratuită, iar sistemul medical este unul foarte bine pus la punct.

Abonarea 2014

Continuă abonarea pentru anul 2014 la revista științifico-metodică trimestrială „ADMINISTRAREA PUBLICĂ” și la ziarul „FUNCȚIONARUL PUBLIC”, publicații ale Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova.

Revista „Administrarea Publică” apare trimestrial.

Costul unui abonament:

3 luni - 42 lei; 6 luni - 84 lei.

Ziarul „Funcționarul Public” apare de 2 ori pe lună.

Costul unui abonament:

3 luni - 37 lei 80 bani; 6 luni - 75 lei 60 bani.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Mihai MANEA - șef secție

Ion AXENTI - secretar responsabil

Sergiu PÎSLARU - redactor, designer

Vitalie NICA - redactor

ADRESA NOASTRĂ:

Mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Coli de tipar 1,5. Tiraj: 330.

Dat la tipar 14.01.2014

E-mail: aap.editura@yahoo.com

CONTACTE:

Tel: 28-40-78

„Funcționarul Public” - supliment la revista „Administrarea Publică” -
publicație a Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova